

Tarinaa kestikievareista

Anja Mähönen

Kauppias Scumacher Hampurista, kauppias Ståle Tampereelta, proviisori Calonius Kajaanista, förvaltari Lindqvist Sotkamosta, herra Backman Viipurista, ylitarkastaja Helsingius Helsingistä, lääninmaanmittari Helenius Kuopiosta, kauppias Iverssen Lyypekistä, ylioppilas Jatkola Helsingistä ja monet monet muut tarvitsivat Hirvijärven kievaria tai kievaria yleensäkin yöpymispaikkanaan. Luettelo voisi jatkaa pitkälle. Nämä mainitut mm. olivat matkalla Iisalmesta Kajaaniin tai päinvastoin. Matkan alkupiste ei tietenkään ollut useinkaan Iisalmi, vaan kotipaikka tai jokin työhön liittyvä paikkakunta. Kun matkaa tehtiin Iisalmesta Kajaaniin, olikin ensimmäinen yöpymispaikka usein Hirvijärven kievari. Joskus päivä kiirehti niin nopeasti, että matkustavainen oli jätävä yöksi jo Vänninmäen Repolaan tai nopealla hevosella saattoi joskus oikein kiireinen kauppias ehtiä peräti Sukevan kievarille asti.

Kestikievariksi kutsuttiin taloa, jossa voi yöpyä ja joka tarjosi tarvittaessa kyyditystä eteenpäin. Käytössä oli myös varataloja. Näitä kutsuttiin reservitaloiksi. Näihin matkustajat majoittuivat silloin, kun varsinaisen kievarin petipaikat olivat täynnä. Kievareissa oli myös tallit vieraitten hevosille, sillä hyvin usein matkustajat liikkuvat omilla hevosillaan. Ökyherroilla oli omasta takaa myös ajuri. Ylväs, nuori hevonen ja komeat valjaat sekä tyylinmukaiset rekivaatteet kertoivat paljon vieraan arvokkuudesta ja myös tasosta. Vaikuttipa se osaltaan yöpaikan palvelujen laatuunkin.

Kestikievaritalot valittiin yleisissä kuntakokouksissa, usein vuodeksi eteenpäin. Valinnan pohjana oli talon oma hintapyyntö. Valintaan vaikuttivat myös edellisvuoden kyytisuoritukset ja yöpymiset.

Hinnat määrättiin vuodeksi eteenpäin. Kievaritalon saama korvaus saattoi olla 250 - 400 markkaa vuodelta. Näin oli 1900-luvun alussa, hinnat kuitenkin nousivat lähes vuosittain. Pelkkä kyydityspalvelu saattoi muutamien vuosien perästä maksaa jo saman verran. Esim. sukevalaiselle kauppiaalle, Pekka Ruotsalaiselle, jonka kievarilta oli ilmeisesti pitkiä kyydityksiä Kajaaniin, maksettiin pelkästä kyydinpidosta 400 mk vuodelta 1910. Viisi vuotta myöhemmin maksettiin jo reservitalona olemisesta 400 - 500 markkaa, ja Sukevan Reservitalolle, kauppias Pekka Ruotsalaiselle, jopa 800 mk vuodelta. Tosin hintaan sisältyi velvoite antaa tarvittaessa myös kyytiä yövieraille. Huomattakoon, että tämän viiden vuoden aikana edellä mainittu kievari oli muuttunut varataloksi.

Vuosittaisissa kokouksissa, vähän ennen kievarinpitolupien myöntämistä, tarkasteltiin sen vuoden kievarien toimintaa. Tämähän oli pohjana myönnettäessä seuraavan vuoden kievarioikeuksia. Esimerkiksi v. 1914, Vänninmäen majatalossa oli ollut n. 1 kyyti vuorokaudessa ja Rutakon reservitalossa 0,30 kyytiä vuorokaudessa. Kokouksissa määrättiin myös, kuinka monta lähtökuntoista hevosta tuli kussakin talossa olla. Tavallisesti niitä

oli yksi tai kaksi. Kuten jo onkin mainittu, kievareissa yöpyi myös matkustavaisia, jotka kulkivat omilla hevosillaan. Nämä matkustavaiset tekivät matkaa vain virka-ajalla ja näin he tarvitsivat majapaikastaan hyvin monenlaisia palveluja. Kievari tarjosikin kaikkea, mitä nyt yönseutuna sattui tarvitsemaan. Päivällinen maksoi 8 mk, samoin aamiainen ja illallinen. Kuppi kahvia tai teetä 1 mk 50 p. Kilon voita sai puolestaan 26 markalla. Voikauppoja tekivät etenkin saksalaiset kauppiaat, jotka olivat yleensä tekemässä vaihtokauppaa omilla tavaroillaan.

Litran vastalypsettyä maitoa sai 1 mk 75 p:llä ja kananmuna maksoi, raakana tai keitettynä 1 mk 25 p. Talviaikaan liikuttaessa oli jonkinlainen valonlähde usein tarpeen. Kynttilä, usein kotona valettu, maksoi 2 mk 50 p. Jos seuraavaksi yöksi oli tiedossa kylmä kämppä, vaikkapa Kajaaniin omaan asuntoon palaavalla, sai hän kulkiessaan ostaa sylillisen polttopuita hintaan 2 mk 50 p. Ja näin reissusta tullut voi panna hellaan tai kakluuniin tulen heti saavuttuaan. Hinnat vahvasti maaherra ja lisäksi hän vahvistuksen yhteydessä huomautti kruununvoudille ja maistraatille, ettei ylihintoja sallita. Hirvijärven kievarilla oli myös puhelin, telehvooni. Oli jo 1800-luvun puolella. Täältä kievarilta alettiin rakentaa puhelinlinjaa Jyrkän ruukille. Niillä, jotka kulkivat omilla hevosillaan, oli usein kieseissä tai reessä myös hevoselle heiniä ja kauroja. Monen päivän matkalla ne eivät kuitenkaan riittäneet, vaan niitä jouduttiin ostamaan silloin majapaikasta. Kauroja saatiin 5 litraa 16 markalla 50 pennillä. Ohrat olivat 2 markkaa kalliimpia. Kylvöheiniä sai 10 kg 13 markalla ja jos osti vain olkia, niitä sai koko kuvon 5 markalla 50 pennillä.

Tallin vuokraa joutui maksamaan hevoselta 5 mk yöltä. Jos kärryn akselit olivat kuivat ja matkanteko tuntui nihkeältä, saattoi kievarilta ostaa kärrynvoidetta, 2- pyöräiseen 2 markalla ja 4-pyöräiseen 3 markalla. Nämä hinnat olivat voimassa vuonna 1920. Matkaa oli 17 virstaa ja pylväitä tarvittiin yhtä virstaa kohti 14 - 18 kpl: tta. Pylväistä annettiin tarkat mitat. Niiden tuli olla 8 metriä pitkiä ja ohuemmasta päästä 10 cm läpimitaltaan.

Pylväitä toimittivat Ana Juntunen Kulvemäestä, Risto Kauppinen Sonkakoskelta ja Pekka Eskelinen Töörikoskelta. Viimeksimainitun oli määrä vetää 75 pylvästä Sonkakoskelta Hirvijärvelle päin. Osaksi nämä tuli ajaa tällä välillä olevan talvitien varteen, niin että yhtä kilometriä kohden tulee 15 kpl. Tämä puhelinlinja valmistui v. 1898, marraskuun 4. päivänä. Niinpä Hirvijärven kievarin yhteydet ja niiden kautta palvelutkin ruukkiyhteisöön ja varsinkin patruunoihin olennaisesti paranivat.

Vänninmäellä kestikievareita oli Oskari Revolla, Paavo Revolla ja Antti Jääskeläisellä. Sukevalla Pekka Ruotsalaisella, Taavetti Komulaisella ja Simo Sirviöllä. Rutakolla kievareita oli mm. Erik Tuovisella, Pekka Tuovisella ja Pankkilan talossa. Vehmasjärvellä kievari ja kyydinpito on ollut ainakin lampuoti Topi Heiskasella ja lampuoti Lassi Heiskasella.

Tietolähteet:

Esko Pulkka, Hirvijärvi

Väinö Väisänen, Sukeva
Sonkajärven lähteillä, toim. Anja Mähönen
Näin ennen... Toim. Anja Mähönen
Olavi Vatanen, Sukeva